

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Glavna kontrola in cerkev.

Zakonodajni odbor rešuje načrt zakona o glavni kontroli po poročilu posebnega pododborja. V splošnem je zakon, za katerega so dobili člani Zakonodajnega odbora tudi primeren in izčrpen material od posebne komisije, ki je izdelovala prvotni načrt, dober in ustreza svojemu namenu. V nekaterih podrobnostih je pododbor izpremenil načrt, in v Zakonodajnem odboru so se pokazala nasprotja le zaradi nekaterih določb.

Člen 2. omenjenega zakona določa, da so podvrženi vrhovnemu nadzorstvu glavne kontrole tudi računi ustanov in korporacij z državno pomočjo, če ne določa zakon kaj drugega. Naslov poglavja, ki obsega člene 97. do 108., se je pa po predlogu pododborja glasil: »Razsojanje sporov o računih samoupravnih oblasti in cerkvenih in samostanskih računov.« Po tem bi izgledalo, da so vsi računi vseh cerkev in samostanov podvrženi nadzorstvu glavne kontrole. Proti temu se je oglasil sodrug Kristan, ki je dejal:

»Gospodje, dejal sem že v pododboru: in tukaj ponavljam, da se ne morem strinjati s tem, da bi bile vse cerkve in vsi samostani generalno podvrženi nadzorstvu glavne kontrole. Mislim pač, da bi se morali pregledavati vsi računi, pri katerih je država interesirana s svojim imetjem. Če ima kakšna cerkev kakšno javno imetje, tedaj se mora to kontrolirati; toda cerkev sama na sebi še ne pomeni korporacije, ki mora imeti posesti, ne pomeni, da mora imeti kakšno javno imetje, ampak si je lahko misliti, da more obstajati tudi brez tega. Kolikor se spominjam, obstajajo vsaj v katoliški cerkvi, kateri sem nekdaj pripadal, predniki, po katerih mora človek, če vstopi v samostan, položiti obljubo siromaštva. Ne vem natančno, kako je s tem v praksi; toda če je tako siromaštvo teoretično predpisano in se tudi v praksi izvršuje, kaj naj se tedaj kontrolira? Lahko si predstavljam povsem novo cerkev, ki nastane brez vsakega imetja, vsaj brez vsakega javnega imetja, in zame je taka cerkev priyatno društvo kakor »Sokol«, »Orel«, kakor kakšen pevski ali zabavni zbor, kjer imajo člani svoje mišljenje in se zaradi njega združujejo. Kaj naj država pri takem društvu kontrolira, kako ti ljudje upravljajo, kar imajo ali česar nimajo? Sem torej za to, da ostane, kakor je bilo prvotno določeno, da nadzoruje glavna kontrola vse tiste ustanove in korporacije, ki uživajo državno pomoč.«

Ker je bil minister za izenačenje zakonov odsoten in ker je bilo tudi že poznano, se je razprava prekinila in se je nadaljevala na seji v torek 9. maja. Tedaj se je razvila zelo obširna debata, v kateri je sodrug Kristan označil socialistično stališče:

»Gospodje, mi hočemo tukaj z zakonom o glavni kontroli reševati vprašanja, ki spadajo na vse drugo polje. Naleteji smo na vprašanje, ki je brez dvoma zelo veliko, in mislim, da je treba imeti poguma, da se reši to vprašanje s posebnim zakonom, ki se naj bavi s stvarjo samo in ji seže do jedra, ne pa, da si mečemo pesek v oči in izjavljamo, da smo rešili nekaj, česar v resnici nismo rešili. Gospodje, vse to bi bilo drugače, če bi se bilo takoj, ko se je izdelovala ustava, šlo tja, kamor bi se bilo moralo iti, namreč da bi se bila ločila cerkev od države. Cerkev in država sta dve različni stvari, tako različni, da bi morali biti ločeni. Ker pa živita država in cerkev v nekakšnem divjem zakonu, ni čudno, da prihajamo vsak čas do takih težav. In take težave bomo imeli vse do tlej, dokler ne dobimo jasnega odnosa med cerkvijo in državo.

Gospodje, tukaj se je govorilo o velikih interesih, ki so spojeni s cerkvami, z njih posestmi itd.; tukaj pa stojimo pred situacijo, v kateri ne vemo, koliko tega, kar pripada cerkvam, zadeva javne interese in koliko ne, koliko imajo cerkve po pravici in koliko ne. Teh reči ne moremo reševati z zakonom o glavni kontroli, ampak potrebujemo zakon, ki prime te reči soloh. Tudi meni bi bilo žal, če bi propadlo toliko lepih reči, ki so po cerkvah in samostanih, toda nikakor ne vidim, kako bi mogli s tem, da pregleda glavna kontrola račune cerkva in samostanov, mogli rešiti dragocenosti, umetnine itd., ki se nahajajo tam. Tudi ob tej kontroli boste lahko našli tukaj kakšnega igumana, tam kakšnega gvardijana, ki bo prodajal take reči, pa bo polagal račune. Tako vendar niste zaščitili tega imetja, in zato ponavljam, da je treba posebnega zakona, ki naj reši vse to.

Država je mnogo, toda vse vendar ni. Ona ni varuh, ki naj se briga za vsako reč. Ali so računi kakšne velike industrije podvrženi glavni kontroli? Niso. Ali velika tovarna, ali pa skupina podjetij, tovarni, rudnikovi, železnice, ima za javno življenje gotovo enako važen interes, kakor to, kar poseduje kakšna cerkev. Ampak vi zahtevate, da naj se ljudje, ki imajo posla s temi industrijami, sami brigajo za njih račune, da se sami brigajo za to, da ne bodo varani. Stvar države ni tutorizirati člane posameznih cerkva, ampak naloga države je vzgajati državljane, da bodo sposobni v svojih raznih organizacijah skrbeti za to, kar je prav, in med te organizacije spada tudi cerkev.

Kakor stoje stvari, se mi zdi, da spravljamo s tem zakonom itak večino cerkva v naši državi pod glavno kontrolo, zakaj pravoslavna cerkev, kakor tudi katoliška, muslimanska in še nekatere

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 10 Din.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168.

Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 60 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

druge uživajo stalno državno pomoč, njih duhovnike plačuje država, in daje jim še druge subvencije. Na ta način morajo te cerkve že po drugem členu tega zakona predlagati svoje račune glavni kontroli. Nikakor pa se ne moremo ogrevati za to, da bi kontrolirala glavna državna kontrola vse cerkve in samostane sploh, zakaj v ideji si nač lahko zamislite, da se ustanovi cerkev, ki ne sprejema ničesar od države, in kako naj tedaj pride do tega, da bi predlagala svoje račune glavni kontroli? Če sklene danes pravoslavna ali katoliška cerkev, da odkloni vsako državno pomoč in nima javnega imetja, po čemu naj bi država tedaj pregledavala njih račune? Seveda ne verjamem, da bodo storile kaj takega, ker jim boljše konvenira, kar je; toda misliti si moremo, da bi to bilo mogoče. Dokler uživajo državno pomoč, sem za to, da so podvržene kontroli tiste države, od katere dobivajo podporo. Hočem pa, da se napravi jasna razlika med tem, kar more država kontrolirati, in med tem, kjer nima kaj kontrolirati, zato ker ne daje ničesar.

V splošnem se strinjam z glavnimi mislimi gosp. Ljube Jovanovića, po katerih se prav tako prihaja do tega, da je treba to vprašanje rešiti popolnoma, ne pa ustavljati se na polovici poti. Imeti moramo toliko poguma, da nastopimo za rešitev vsega cerkvenega vprašanja na tak način, kakor je najbolje za interese države in naroda, ne pa da bi hodili po ovinkih in reševali ta vprašanja tako, da v resnici nič ne bi bilo rešeno.

Po dolgi debati je bilo sklenjeno, da ostane kontrola za cerkve in samostane taka, kakršna je doslej, dokler se ne sklene zakon o organizaciji cerkva.

NAŠI URADI IN GOSPODARSTVO.

Dne 1. maja t. l. je dospelo iz Adama v Podrožico 46 vagonov za Jugoslavijo. Uprava nem.-avstrijskih železnic je naznanila v Jesenice, da je treba plačati za prevoz 11.426 Č. K. in 9.615.870 nem.-avstr. kron. Ker pa je prepovedan izvoz naše valute, sta g. postajenačelnik in upravnik carinarne na Jesenicah takoj po obvestilu brzojavno poročala na vse merodajne oblasti in zahtevala za izvoz denarja dovoljenje.

Ker do 5. maja ni došlo nobenega odgovora, je nemška železniška uprava odposlala v Podrožico stoječe vozove, ki so bili namenjeni za prevoz v Jugoslavijo, nazaj v Celovec, druge za Jugoslavijo namenjene vozove pa je med potjo na progi zadržala.

Nemška železniška uprava računa stojnino za vsaki voz na uro 60 nem.-avstrijskih kron. To je samo od prvih 46 vagonov 64.240 nem.-avstr. K na dan.

Zvedeli smo nadalje, da dolguje naša država Ogrski okroglo 8 milijard za vagone in stroje ter da noče plačati te

vsote. Ogrska pa zato zadržuje za Jugoslavijo namenjene stroje in vagone.

Pričakovati je še nadaljnjih transportov različne vrste blaga iz severnih držav, zato opozarjamo naše poslance, naj posredujejo na merodajnih mestih, da ne bodo rastle državi tako nepotrebni stroški.

ASTRONOMSKE OPAZKE

Preprostega delavca k predstoječi mizar-ski stavki v Ljubljani.

Sodrug urednik, če premišljujem razvoj človeške družbe po vojnih letih, pridem do zaključka, da so vsi naravni zakoni temeljito napredovali. Skoro vsi prirodni pojavi so proučeni, toda današnji raziskovalci so prišli v protislovje z dosedanjim vedo. Na primer z astronomijo.

Veščaki - učenjaki so se prilagodili novsem kapitalističnemu redu. Veda nanes sploh nič več ne velja. Veljavo ima samo kovina, ki ji pravimo zlato. Na podlagi tega zlata so astronomi dokazali, da je sedanjí koledar za splošno ljudsko blaginjo neraben. Torej ga je treba zavreči. Ker blaginja gre v prid le borznim špekulantom oziroma pri nas le naši Industrijski zvezi v Ljubljani. Pojdimo na dno!

Sodrug urednik, če zasledujemo stare in še novejša astronomske koledarje, opazimo razna nebesna znamenja. Omenim n. pr. samo za mesec maj, da stopi 22. t. m. po starem koledarju solnce v znamenje Dvojčkov. To bi torej pomenilo, če nas ne varajo tudi nadzemeljski pojavi, da se tisti dan gospodje pri Industrijski zvezi spomnijo naših zahtev.

Ker pa samo na njihov spomin ne moremo polagati prevelikih upov, predlagam solncu, naj bi stopilo rajše v znamenje Polža.

To znamenje naj velja po naši proletarski astronomiji toliko časa, dokler pri Industrijski zvezi ne ugođe našim upravičenim zahtevam.

Kako to, da ima g. Polž na Industrijsko zvezo toliko vpliva? Menda ne zato, ker je tudi hišni posestnik?! Na hišne posesti pa se dajo nalagati velika bremena, čeprav so poslopja tudi premakljivo imetje.

Sedaj so si gg. pri Industrijski zvezi povsem osvoili stališče Egiptovskega Jožefa v Putifarjevi hiši. Gotovo bodo tako krepotni, kakor je bil on, in nikakor ne bodo privolili v skušnjava ozir. grehi, da bi pristali na 30 odstotkov poviška. Rajši bodo pustili plašč v naših rokah in zbežali.

Gotovo pa se pripeti, da bo kak Jožef Egiptovski imenovan oskrbnikom Slovenije. Tedaj bodo preskrbljeni očaki in siromaki.

Solnce naj stopi potem zopet v znamenje Dvojčkov.

ZA ŽELEZNIČARJE NI DENARJA.

Poslanci Golouh, Kopač in Deržič so posetili finančnega ministra Kumanudija, kjer so zahtevali, naj se že vendar enkrat izplačajo delavcem prometne pango povišane draginjske doklade.

Minister jim je izjavil, da za zvišanje doklad nima potrebnih kreditov.

Ta kratka vest je za železničarje nov opomin, da po tej poti ne pridejo na zeleno vejico.

Naše strokovne organizacije imajo na svojem glasilu »Delavcu« napisan rek, katerega naj železničarji prav dobro premislijo, pa bodo spoznali, da je pravilen. In ko bodo spoznali, da je pravilen, ne

bodo smeli sprejeti tega gesla le agitatorično, temveč **organizatorično.**

Rek se glasi:

V organizaciji je moč! Kolikor moč! — toliko pravice.

Železničarskemu vprašanju bomo posvetili še več pozornosti.

NEPOSTAVNO RAVNANJE RAVNATELJSTVA TOBAČNE TOVARNE.

Leta 1918. in 1919. nas je bilo več delavcev in delavk tobačne tovarne osumljenih tatvine tobačnih izdelkov, in se je proti nam uvedla sodnijska preiskava. Pred sodiščem se je izkazala naša nedolžnost, bili smo pravomočno sodnijsko oproščeni in se nam je tudi izdalo tozadevno potrdilo.

Toda ravnateljstvo nas iz nerazumljivega razloga ni hotelo več sprejeti nazaj v službo in nas je nepostavno upokojilo. Dve leti smo prizadeti prejemali redno pokojnino z vsemi dokladi. S prvim januarjem t. l. pa je ravnateljstvo samo nekaterim ustavilo pokojnino z motivacijo, da so kradli tobak in s tem izgubili vse pravice do dela in pokojnine v tobačni tovarni, medtem ko ostali prizadeti še nadalje redno prejemajo pokojnino. Vprašamo sedaj gospoda ravnatelja tobačne tovarne, kako si upa gaziti pravomočne oprostilne sklepe deželnega sodišča in nam očitati krajo tobaka, ko bi vendar moral vedeti, da je to njegovo ravnanje protipostavno, kakor tudi protipostaven njegov ukrep, da je bila pokojnina nekaterim ustavljena, dočim jo ostali še redno dobivajo, vkljub temu, da so vsi enako prizadeti, namreč sodnijsko oproščeni?! Torej za vse enaka pravica: delo ali zaslužen pokojnino!

Ne čudimo se pa temu pristranskemu ravnanju, če pomislimo, informirani iz zanesljivega vira, da so zaposleni pri tobačni tovarni osebe, in sicer »holiške vrste«, ki so bile direktno zasačene pri tatvini tobaka in se jih kljub temu ni odpustilo iz službe, oziroma se jim ni odpovedala pokojnina! Morda zato, ker so bile ravnateljstvu simpatične?! Zares, žalostna je ta dvoličnost gospoda ravnatelja tobačne tovarne, toda mora že biti prava za današnje »demokratske« čase, kjer se gre korupciji za prvenstvo! — **Vsi prizadeti.**

KOLERJEVA AFERA.

O škandalozni aferi izгона invalida Kolerja in njegove težko bolne žene v Italijo, je stavil poslanec dr. Milan Korum na g. ministra notranjih del sledeče vprašanje:

V ljubljanskem gledališču so se v zadnjih letih godile škandalozne stvari, za kar si pridržujem, da stavim na pristojnega g. ministra obširno interpelacijo. Ena glavnih prič proti osumljenemu v tozadevnih nerednostih je bil nek invalid Franc Koler, Slovenec iz zasedenega ozemlja, ki je optiral za našo državo in ki se je svoj čas v Italiji eksponiral za to, da je pridobival za našo vojsko rekrute. Od gledališke afere v Ljubljani prizadeta gospoda se je te priče hotela iznebiti. Izposlovala je zato na pristojnem mestu v Ljubljani, da se Franc Koler s težko bolno (tuberkulozno) ženo vred izžene iz države v Italijo in s tem seveda izroči italijanskim oblastem, da ga zamorejo preganjati. Ta izgon se je poskusil izvršiti kljub obliubi same pokrajinske uprave, da Koler ne bo izgnan, ker je celo pokrajinska uprava sama uvidela, da bi tako postopanje bilo ne

samo koruptno, ampak tudi skrajno krivično in nečloveško. Šele na protest celokupne slovenske javnosti in časopisja vseh strank se je dalo Kolerja na mej ustaviti in so ga poslali nazaj v Ljubljano, češ, da izgonski dokumenti niso v redu.

Celo postopanje policijskih oblasti v tem slučaju je nezaslišano pristransko in zlobno, pa tudi nepremišljeno.

Zato Vas prosim, g. minister, da mi blagovolite odgovoriti: ali ste voljni v slučaju izгона Franca Kolerja, posebno pa še, ali ste voljni takoj odrediti preiskavo v celi tej zadevi in krivce za tak postopek, pa naj bi bili kjerkoli, eksemplarično kaznovati? In ali ste voljni Kolerjevo opcijsko prošnjo takoj ugodno rešiti, da ne bo izročen na milost in nemilost policijskim oblastem?

Prosim za ustmen odgovor v narodni skupščini.

V Belgradu, dne 8. maja 1922.

Politične vesti.

+ **Vladin proračun je zelo zanimiv.** Pri obravnavanju proračuna v finančnem odboru smo se zopet temeljito prepričali, da je proračun vlade zelo zanimiv in to v vsakem oziru. Tako na primer smo med drugim čednostmi zvedeli, da je dobival ministrski predsednik za nekakšne reprezentacijske stroške 220.000 K, čeprav niso bili v proračunu. Zvedeli pa smo še nadalje, da v proračunu sploh niti tistih 96 milijonov kron, ki jih dobiva naš vladar letno za svojo reprezentanco. Če pomislimo, da more od teh milijonov porotiti eno četrtino v tuji valuti, znaša njegova apanaža letno kar več milijard kron! In ta vsotica se že precej pozna pri nas. Med drugimi pikanterijami smo še zvedeli, da imajo ministri toliko avtomobilov na razpolago in da so pokazali v razpolaganju z njimi tako neverjetno bizantinsko razkošnost, da je bil finančni odbor primoran upostaviti posebno stalno komisijo, ki ne bo delala nič drugega kakor izvrševala kontrolo nad ministrskimi avtomobili. In teli zanimivosti noče biti nikoli konca!

+ **Velika zmeda na Reki.** Prebivalstvo na Reki je zelo vznemirjeno, ker se fašistovska divjanja v zadnjem času zopet stopnjujejo. Kot nalašč so prispeli pred dnevi na Reko bivši D'Annunzijeve častniki, ki vodijo fašistovske tolpe pri uničevanju reške luke. Ker slutijo, da se bo rešilo reško vprašanje v jugoslovansko korist, uničujejo že pristaniške naprave. Kar pa se da odnesti, odpošiljajo v Italijo. Na ulici pride vsak dan redno do pretepanja naših ljudi.

+ **Spomenica ruske sovjetske vlade.** Pretekli četrtek, 11. t. m. je izročil Čičerin, vodja ruske delegacije predsedniku konference spomenico, v kateri odgovarja sovjetska vlada na zavezniško spomenico, ki je bila sestavljena v obliki nekakšnega ultimata. Rusko spomenico bodo objavili najbrže danes dopoldne. O spomenici smo poročali že včeraj, da se je nie izročitev zakasnila, ker je sovjetska vlada v zadnjem trenutku poostрила svoj odgovor.

+ **»Socializem in vera«** bo kmalu dostopna. Knjiga bo precej obsežna in v lepi opremi, na drobnem papirju. Veljala bo 8 do 10 dinarjev. Kdor jo naroči takoj in pošlje 8 dinarjev, dobi knjigo lično in brezplačno vezano. Naročila sprejema: Pokrajinsko tajništvo SSJ in KDZ v Ljubljani, poštni predal 168.

Dnevne vesti.

Prireditev. Dne 14. maja ob 3. uri popoldne priredi Prostov, gas, društvo Zalog - Sp. Kašeli veliko vrtno veselico s sodelovanjem godbe dravske divizije v Zalogu, poleg postaje. Ker je društvo radi nabave potrebnega gasilskega voza zelo zadolženo, mu pripomorete s tem, da posejite to prireditev v obilnem številu.

Zagorje. Podpisana se zahvaljujeva Mariji Lipuš in Francu Volaju za oddano pohištvo nazaj po isti ceni. — Franc Habič.

Ljubljana.

SODRUGI V LJUBLJANI IN OKOLICI POZOR!

Podružnica kovinarjev v Ljubljani je sklenila, da napravi o binkoštnih praznikih dvadnevni izlet na Jesenice, Bled in okolico, nakar opozarjamo vse sodruge v Ljubljani in okolici. Naprosili smo ravnateljstvo državne železnice za polovično vožnjo. Vse informacije daje s. Jankovič v talništvu kovinarjev, Selenburgova ulica 6. II. nadst., ki obenem tudi sprejema prijave.

Društvo sluš. fil. fak. priredi na univerzi v zbornici javno predavanje v nedeljo dne 14. t. m. ob 10. dopoldne. Predava g. dr. Basaj »O zadružništvu, s posebnim ozirom na Jugoslavijo«. Vstop prost.

Celje.

Celjska »Svoboda« snuje gospodinj-ski in planinski odsek. Prijave sprejema tajništvo v Vodnikovu ul. 3. Istotam se prijavi lahko tudi sodrugi in sodružice za dramatski in telovadni odsek.

Uvedba službe »C« za brzojav in telefon v Celju. Pri brzojavnem in telefonskem oddelku Celjske pošte se je s 1. majem t. l. ukinila nepretrgana služba (N) in se je z istim dnem uvedla popolna dnevna služba (C) t. j. v času od 1. aprila do 30. septembra od 7. do 21. ure, v času od 1. oktobra do 31. marca pa od 8. do 21. ure.

Ptuj.

Zemlja naj bo tistega, ki jo obdeluje! Ptujski kolodvor se povečuje! Tako se je širila novica po celem svetu. Potniki so z začudenjem opazovali marljivo železničarje v uniformah, kako so tekali po niivi poleg kolodvora in pridno kopali, sadili krompir, fižol in koruzo, med svojim službenim časom, za svojega »dobrega« postajenačelnika. Ker so pa postajni delavci po večini bajtarji, t. i. vsak poseduje hišico in košček potrebne zemlje, katero si je v prejšnjih boljših letih od ust pristradal, namesto zapil, si je bistra glava g. postajenačelnika kaj zmisllila, kako naj svojim delavcem vse dobro poplača. Pred kratkim je izšla naredba, ki ureja nove draginske doklade za železničarje. V isti je tudi povsem neupravičen odstavek, ki določa, da mora vsak uslužbenec sam prinesiti davkarji potrdilo, koliko davkov plačuje. Če plačuje več kot 5% indirektnega davka, zgubi zato celo draginsko doklado, t. i. postajni načelnik si je preskrbel od davkarje sam vse podatke za vse uslužbence, češ, da ja ne bi ušel kakšen ubog bajtar in tako še nadalje prejemal prepotrebno draginsko doklado. Če se pomisli, da ima g. postajenačelnik sam obsežen vrt, poleg tega na še veliko njivo in bi — če bi bila pravica za vse canka — moral plačevati od teh davkov, ki bi tudi preseželi 5%, kako bi se on tedaj počutil, če bi radi tega zgubil draginsko doklado?! Med nižje uslužbence zanašajo vedno s takimi odredbami nezadovoljstvo, medtem ko protežirajo na vse načine — vojne dobičkarje! Če g. postajni načelnik ne more ali noče obdelovati sam vrta in njive, naj se dodeli to zemljišče ljudem, ki znajo in hočejo zemljo obdelovati, na bo imela južna

železnica poleg tega velik dobiček. Ker ne bo potem postajenačelnik držal na račun železnice celo leto enega ali dva Kranjca samo za opravljanje poslov dek-le, temveč bosta ista dodeljena skladišču. To nedopustno izkoriščanje postajnega osebja za privatna dela, smo ugotovili že lansko leto, pa menda brez uspeha. Vrč gre toliko časa k vodnjaku, dokler se ne razbije. Povsem značilno je, kako zna gojiti disciplino med svojimi uslužbenci. Ker si je skladiščnik Gregor v službi zvinil nogo, ni mogel hoditi v službo, temveč je ostal doma pod zdravniško oskrbo. Zbolel je tudi delavec Artenjak. Oba stanujeta v ptujski okolici. Pri obeh je bila vsaka simulacija popolnoma izključena. G. postajni načelnik se je pa poslužil nedovoljivega in žaljivega sredstva. Zaprotil je pismeno orožniško postajo, naj orožniki nadzorujejo oba, kakor bi bila kakšna hudodelca. To presega že vse meje »policajšpicelja«. Ta človek je bil učitelj, ker je pa čutil, da nima nikake srčne naobrazbe, je pustil učiteljsko ter šel k železnici in sedaj ustvarja popolnoma brez potrebe splošno nezadovoljstvo med vsemi uslužbenci, tudi med uradniki. Dokaz imamo, kako se je nekoč celo dejansko spozabil nad nekim uslužbencem. Nočemo za enkrat ponavljati njegove slabe prošlosti! Tudi žalitve nam ne prihajajo na misel, temveč le resen opomin, naj se poboliša in postane vreden član človeške družbe v teh hudih časih. JDS pa čestitamo, da ima takega odbornika.

ANTIALKOHOLNA PROPAGANDA — KAZNJAVA!

Okrožno sodišče v Celju toži sodr. Alojzija Leskoška radi vzklika, ki ga je napisal v pritožbi proti obsodbi. Okrajno sodišče v Laškem ga je namreč obsodilo radi protialkoholne propagande na 200 K globe ali 48 ur zapora, ker je bila baje ogrožena varnost časti nekega gostilničarja v Zidanem mostu. Radi tega se je sodrug Leskošek pritožil in izjavil, kakor posnemamo iz sodniške obtožnice, med drugim dobesedno sledeče:

»Nadalje si dovoljujem vprašati slavno sodnijo, kako si predstavlja zboljšanje gospodarskega stanja v Jugoslaviji, zboljšanje delavskega materiala, uničenje po-vojne psihoze nesolidnosti. Morda z alkoholom? Kako si predstavlja slavno sodnija antialkoholno akcijo? Morda z abstraktnimi za delavstvo nepojmljivimi besedami? Nadalje prosim slavno sodišče, da me kot starega antialkoholnega agitatorja nima za tako naivnega, da bi se bil tako daleč spozabil in osebno napadal, ampak edino primerno in načelno! Poza tega nepoznanca kot razžaljenca eksistira le pred sodiščem, a ne v resnici! Pravice razkrinkanja mi ne more nihče vzeti — kako šele kaznovati!

Še nekaj! Zame se je morala dolgo iskati »finta« po raznih faliranih avstrijskih paragrafih, da sem mogel biti obsojen, ko bi čistiželjni in občutljivi gospod spadal pod stroge jugoslovanske zakone. Dovoljujem si na tem mestu ponižno vprašati, ali se danes v ponosni Jugoslaviji izvršujejo samo avstrijski namesto jugoslovanskih zakonov?

Apeliram na sodišče, naj sodi po sodnikovi vesti, ne po »fintah«, ki se nahajajo v mrtvih avstrijskih paragrafih, ki so n. b. samo še od danes do jutri.

Iz vsega je tedaj razvidno, da je bila moja krivda pri sodišču v Laškem samo navidezno in po zunanjih formalnostih dokazana — a se ni sodnija skušala po-

globiti se v stvar, zato je bil tudi krivdorek in temu sledeča kazen popolnoma neupravičena in proti nji najenergičnejše protestiram.

Končno si dovoljujem slavnemu sodišču naznaniti, da bom v slučaju obsodbe javil celo stvar parlamentu, Zdravstvenemu odseku, ministrstvu zdravja ter javnosti, da bodo spoznali slavne avstrijske zakone, po katerih se lahko obsodi naipoštenejšega in najnedolžnejšega človeka na svetu, ki se lahko obračajo poljubno kakor plašč v vetru, po simpatiji in antipatiji, proti bogatinu, a še raje proti siromaku. Ker sem mnenja, da poštena stvar ne more propasti, zato se tudi sam zagovarjam brez odvetnika. Na tem mestu nadalje ugotavljam, da so mnogi zakoni, na podlagi katerih sem bil obsojen v Laškem, že zastareli, nedostadni, na vsak način pa netočni, n. pr. zakon o živilih. Kolikor sem poučen, bi se moral g. sodnik ozirati bolj na zdravo pamet in svojo vest kot pa na okostenelo staroavstrijsko šaro.

Na to odgovarja sodnik z besedami: »Obtoženec si v zagovoru nasprotuje z vsebino in tonom spisa. On ni le obrekoval sodne sodnika s tem, da je iskal za obsodbo »finte« in da mu je dokazal krivdo samo navidezno in po zunanjih formalnostih, ni se pa poglobil v stvar, kaj šele, da bi se bil oziral na zdravo pamet in svojo vest, temveč meji njegov najenergičnejši protest« proti sodbi že na javno zaničevanje državnih uredb in zakonskih naredb oblasti in posameznih uradnikov, katere izpostavlja obtoženec mržnji in preziranju in izpodbija njih veljavo.

Obtožba je torej utemeljena.

Kako ga bo »pravica« to pot potlačila, bomo poročali, kakor hitro bo stvar rešena.

Iz stranke.

Krajevna politična organizacija SSJ v Spodnji Šiški naznanja, da se bo vršil nje izredni občni zbor 24. maja ob 8. zvečer z zelo važnim dnevni redom. Udeležba odbornikov dolžnosti! — Štefan Sušič, tajnik.

Vestnik Svobode.

Velenje. Na občnem zboru podr. del. izobr. društva »Svobode« so bili izvoljeni v odbor: Predsed. Vrabič Jože, nam. Hercog Anton, blagajnik Pevec Friderik, nam. Rednak Jože, preglednika Srebotnik Gregor in Zupanc Franc. Ker sedaj že delj časa in sploh obračunala podružnica s centralo, se naprošajo vsi tisti, ki želijo pristopiti k »Svobodi« naj plačajo ob enem tudi vpisnino, ki znaša 1 dinar za vsakega člana. Kdor želi pristopiti, naj to stori do 1. junija da moremo potem redno obračunavati s centralo.

Gospodarstvo.

= **Denarni trg.** (Zagreb, 11. maja.) Ameriški dolar stane 64 Din, 100 nemško-avstrijskih kron 0.80 Din, čehoslovaška krona 1.26 Din, angleški funt 287 Din, napoleonondor 190 Din, 100 nemških mark 24.70 Din, rumunski lej 0.51 Din.

= **Žitni trg.** (Novi Sad, 9. maja.) Kilogram pšenice 3.98 Din, kg ječmena 3 Din, kg ovsa 2.88 Din, kg koruze 2.78 Din, kg moke (štev. 0) 5.50 Din. — Kilogram svinjske masti 20.50 Din.

Strankin znak velja 5 Din komad. Kdor ga še nima, naj ga takoj naroči pri našem tajništvu.

Po svetu.

— O našem »državotvornem« narodu. Ni ga naroda na svetu, ki bi bil bolj vdan in pokoren kot je narod jugoslovanski. Vlada mu je Bog, vlada mu je mati. Ko so nekoč gradili po Črnigori železnico, in ko so jo dogradili, je pešal Črnogorec svojo kravico past, Pasla se je ob železniški štreki. Naenkrat prisopihla vlak — uboga kravica strmi in gleda — strmi in gleda toliko časa, dokler ji vlak ne zdrobi vseh kosti. Seljak teče ves obupan domov. Toda vlada je bila poštena in je hotela seljaku povrniti škodo. Naslednjega dne se oglasi v seljakovi hiši zandar. Kakšna čast, če ti pride žandar v hišo. Seljak se krivi pred njim kot da čaka smrtne obsodbe. — No, kaj bo sedaj? — ga vpraša zandar. — Kaj boš napravil? — Revež sem, revež, — stoka seljak. — Več res ne morem dati slavni vladi kot borih dvajset kron.

— Nadzorovanje Einsteinove teorije. Angleška ekspedicija za proučevanje solčnega mrka se je pred mesecem dni odpravila na takozvani Božični otok v Indijskem oceanu, da prouči točnost Einsteinove teorije tekom tri in pol do štiri minute trajajočega solčnega mrka, ki nastopi v septembru. Na otoku samem je treba seveda še marsikaj pripraviti. Vodja podjetja je g. Spencer Jones od observatorija v Greenwichu. Učenjak je dal pred svojim odhodom nekatera pojasnila o nalogah te ekspedicije. — Opozoril je povpraševalce na eno izmed trditve Einsteinove teorije, da se namreč svetlobni žarek, ki šine mimo materije, da odstrani od svoje poti. Širina te odstranitve pa je tako drobna, da je edino telo, na katerem se da ta materija dokazati, naše sonce, ki je 330.000 krat večje od zemlje. Zvezdin svetlobni žarek, ki šine mimo sonca v njegovi bližini, se odstrani od svoje poti, in mi opazimo to odstranjenje, ko se nam na videz zdi, da je dotična zvezda naenkrat menjala

svojo postojanko napram soncu. Toda solčna svetloba je tako intenzivna, da se zvezda ne da fotografirati v polni solčni luči. To je mogoče le, kadar sonce mrkne, ko se luna postavi med sonce in zemljo. Opazovanja pri solčnem mrku leta 1919 so že potrdila Einsteinove trditve, le da niso bile dovolj eksaktne, da bi odpravila vsak dvom. Prihodnji solčni mrk, — izjavlja Spencer Jones — za ta namen ni tako ugoden kakor oni leta 1919, ker bodo zvezde v solčni bližini svetile letos mnogo bolj medlo in bo njih fotografiranje težavnejše. Ker pa uporabljamo letos tudi že izkustva, ki smo jih nabrali v Braziliji, in ker imamo še izboljšanje in večje instrumente, upamo, da bomo letos vendarle imeli kaj več uspeha. To je tem bolj želeli, ker sedaj ne bo dolgo vrsto let več tako ugodnega solčnega mrka, kakor bo letošnji 21. septembra. Prememba položaja ozvezdij se bo dognala s primerjavo fotografij, posnetih med solčnim mrkom in drugimi fotografijami, posnetimi tri ali štiri mesece poprej ponoči na istem mestu.

III. mednarodni kongres za moralno vzgojo v Ženevi. Pripravljali odbor tega kongresa je izrazil željo, da naj mu pošljemo za mednarodno knjižnico 12 naših najboljših knjig (znanstvenih in leposlovnih), ki se tičejo vzgoje v najširšem pomenu besede. Akad. soc. ped. krožek je nato poslal nekatere naše strokovnjake za nasvet glede izbire knjig, ter je prejel 17 odgovorov. Končno se je izbrala izmed predlaganih knjig na javnem sešanku: Krožka dne 8. maja 1922 sledeča dvanajstorka: Cankar, Moje življenje; Cankar, Podobe iz sanj; Debevec, Vzori in boji; Levstik, Zbrani spisi za mladino; Meško, Mladini srce I/II; Milčinski, Ptički brez gnezda; Ozvald, Smernice; Schreiner, Preosnova vzgojstva; Ušeničnik, Knjiga o življenju; Zbornik pedagoški XVIII.; Župančič, Ciciban; Župančič, V zarje Vidove.

Politika. Sedmo javno predavanje Zvonimirja Bernota, glavnega urednika »Napreča«: »O politiki. Njen razvoj do sedanje oblike«. Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi na daljši govor, vendar ne nad 10 minut. — Petek, 12. maja 1922. Velika dvorana »Mestnega doma« v Ljubljani. Začetek točno ob 20., konec najpozneje ob 22. — Sedeži v I. vrsti po 5 Din. v II.—VI. vrsti po 2 Din. v VII.—X. vrsti po 1 Din. Stojšče 50 par.

Vintgar zopet odprt. Tujska prometna zveza nam naznanja, da so se mostovi in galerije skozi Vintgar, ki so bili lani prenovljeni popolnoma popravili, tako da je pot skozi Vintgar popolnoma sigurna. Ravno sedaj, ko je Radovina še dokaj narasla, je pogled na močvirni slap naravnost diven in se vsem izletnikom, posebno pa šolam priporoča. Omeniti pa je treba, da je vozni most pri tovarni pohoštvu v Spodnjih Gorjah čez Radovino v slabem stanju, vendar pa ni nevarnosti za pešce. Vzdrževanje tega mostu je stvar županstva v Gorjah, ter bi bilo nujno želeli, da se čimprej popravi. Opozorjamo, da je za vstop v Vintgar plačati malenkostno pristojbino 50 para, ki se stekajo v Vintgarju. Vstopnice se dobe v hotelu »Stol« (lastnik Avgust Zajec na Blejski Dobravi) in v bližnji žumrovi restavraciji pri izhodu soteske poleg tovarne lesnih izdelkov Golob in Comp. v Sp. Gorjah.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Iščem spretnega
pleskarja
ev. slikarja in pleskarja.
Franc Erjautz,
slikar in pleskar,
Rogaška Slatina.

Klobuke in slamnike

vseh vrst od preprostih do najfinejših dobite vedno v tovarni za slamnike in klobuke

FRANJO CERAR,
v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

V popravilo prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani se sprejemajo pri tvrdki Kovačević i Teršan v Prešernovi ulici 5, kjer so tudi vsi vzorci vedno na razpolago.

RUPERT JEGLITSCH

Gosposka ulica 11.

MARIBOR

Gosposka ulica 11.

Vozniki! Pozor!

Po 10 do 30 kron se vam plača za voz smeti, šute, pepela, gramoza ali drugega materijala za zasipanje, če ga pripeljete na posestvo Cesta v mestni log št. 15. Oglasite in dogovorite se ravnotam v pisarni.

KAJO DELIC,
zlatar in draguljar

Ljubljana Milčičeva ul. 4
priporoča svojo

zlatarsko in draguljarsko delavnico za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za pozlatovanje in posrebovanje. V zalogi ima zlatnine in srebrnine, poročne prstane po vseh vzorcih in merah, uhane i. t. d. Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah, ali pa izmenjava za novo blago.

FRANZ FRANGESCHA NASLEDNIK
trgovina železnine in zaloga ribarskega orodja

V trgovini
O. Bernatovič
Ljubljana, Mestni trg 5

se dobe še po jako niski ceni:

Moške obleke	od 160 din. naprej
Raglan	od 250 din. naprej
Moske hlače	od 80 din. naprej
Damski plašči	od 150 din. naprej
Damski kostumi	od 180 din. naprej
Damske modne obleke	od 200 din. naprej
Damska krila	od 60 din. naprej
Damske bluze	od 30 din. naprej

Spomladne novosti vedno v zalogi.

Prvovrstna
PUCH-KOLESA
pnevmatike in vse potrebščine
kupite najceneje pri tvrdki

IGN. VOK, specialna trgovina živalnih strojev in koles
Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

—————

Delniška glavica
K 50.000.000.

Rezerve
okroglo K 45.000.000.—.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Prodaja srečk
razredne loterije.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje — vsakovrstne kredite. —

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

— Brzojavni naslov: Banka. — **v Ljubljani.** — Telefon št. 261 in 413. —

Podružnice:

v Splitu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Ptuj in Brežicah.